

**SVERIGE
GÅR TILL VAL**
9 SEPTEMBER

**”Avgörande för Preemraff
att politiker håller
vad de lovar”.**

Cristian Mattson
reder ut och
förklarar.

Sidorna 6–7

Industriarbetarna Emma Nordin och Roger Karlsson:

**–Välfärd och trygghet,
där kompromissar vi
aldrig**

Sidan 3

SÅ SÄGER Sidan 12
**PARTIERNA OM
INDUSTRIARBETARNAS
HUVUDFRÅGOR**

Sonny Persson, S-politiker:

**– För industriarbetarna
har det en enorm betydelse
vilket parti som har
regeringsmakten.**

Sidorna 4–5

**BETTANS BÄSTA
SMÅRÄTTER
TILL VALVAKAN**
Sidan 10

Reines perspektiv

SVERIGE GÅR TILL VAL 9 SEPTEMBER

Din röst gör skillnad

Barnen i skolan, ekologiskt odlad mat, a-kassa om du förlorar jobbet, mormor i äldreomsorgen, fler poliser mot brott, industri som gör att svensk ekonomi går bra ...

Allt detta, eller delar av det, är en del av din vardag.

Allt är också beroende av politiska beslut.

Politik är inget som bara händer. Du är med och bestämmer vilka personer och partier som ska ta de politiska beslut som berör dig, mig och oss. För att politiken ska fungera bra är det viktigt att **du säger din mening genom att rösta den 9 september.**

För oss som är industriarbetare blir det avgörande att Sverige får **en regering som förstår den stora betydelse som industrin har för landet.** Vi har inte råd med fler statsministrar som Fredrik Reinfeldt som på en internationell konferens 2013 sa att industriarbetarna i Sverige är "basically gone".

Han hade fel. Vi är inte "gone", utan **vi jobbar på i industrier som går för högttryck.**

Sådana uttalanden skadar vårt land. I stället behövs **människor i ledande positioner i politiken som vet att industrin och industriarbetarna är Sveriges motor.**

En del av de frågor som är viktiga för oss som arbetar i industrin i Bohuslän-Dal, har vi fångat upp i den här medlems-tidningen. Det handlar om allt från enskilda medlemmars berättelser till funderingar kring samhället i stort.

IF Metall har fyra krav i valrörelsen:

*Ökad trygghet; både i och mellan jobben.
Rätt att vara sjuka tills vi blir friska.
Ingen ska behöva dö av jobbet.
Ingen ska heller behöva ta osäkra
anställningar eller arbeta för lägre löner.*

För mig är detta självklara saker. Men de är långtifrån självklara för alla partier. Det är därför som **din och min röst i valet gör skillnad för oss alla som jobbar i industrin.**

Reine Johansson, industriarbetare
och ordförande i IF Metall Bohuslän-Dal

RIKSDAGEN

Riksdagens 349 ledamöter beslutar i frågor som gäller hela landet; till exempel lagar och hur landets pengar ska användas. Sveriges utrikespolitik sköter riksdagen och regeringen tillsammans. En annan uppgift för riksdagen är att granska regeringens arbete.

REGIONEN

I Västra Götalandsregionen är det 149 ledamöter i regionfullmäktige som tar övergripande beslut och gör prioriteringar. De ansvarar bland annat för hälso- sjukvård, tillväxt/utveckling och kollektivtrafik. Andra ansvarsområden är kultur, utbildning och miljö.

KOMMUNER

Det är politikerna i kommunfullmäktige som tar beslut i frågor som kommunen har till uppgift att sköta. Dit hör bland annat ansvar för förskolor och skolor, äldreomsorg, socialtjänst, räddningstjänst, bostäder, hälso- och miljöskydd, vatten och avlopp.

**Vem får rösta?
När får man rösta
och hur räknas
rösterna?** Sidan 12

IF METALL
Bohuslän-Dal

Medlemstidningen ges ut av IF Metall Bohuslän-Dal, Kanslibacken 9, 451 34 Uddevalla. Tfn: 0522-65 66 50

Internet: www.ifmetall.se/avd30. **E-post:** postbox.avd30@ifmetall.se. **Ansvarig utgivare:** Reine Johansson. **Redaktion:** Elisabeth Jannesson, Bo Nordberg, Stina Enarsson, Kent Bursjö i samarbete med Sjöstedt Information AB, Fagersta och Axelson Information AB, Trollhättan.

Texter: Ulf Axelson (där inte annat anges). **Foto:** Hasse Bergstedt, sid 1, 2, 4, 5, 8. Ulf Axelson, sid 9. Stina Enarsson, sid 4, 6, 7. Elisabeth Jannesson, sid 10. Colourbox, sid 12. **Tryck:** PR-Offset, Mölndal.

-Trygghet ...

INDUSTRIARBETARKRÖNIKA

TÄNK VAD VIKTIGT det är att ha ett fast jobb. Med lön enligt avtal och schysta anställningsvillkor. Det lägger en stor del av grunden för att kunna bygga upp ett tryggt och bra liv. Den som har fast jobb kan gå till banken och låna pengar till att köpa en bil eller en bostad. Med fast jobb blir det mycket enklare att hyra lägenhet.

DEN SOM MÅSTE NÖJA SIG med tillfälliga jobb på viss tid hamnar lätt utanför tryggheten. Det gäller inte minst dem som aldrig har fått in en fot på arbetsmarknaden: Till exempel unga och människor som kommit hit från andra länder. För dem kan det till och med bli svårt att teckna ett mobilabonnemang.

VI FÖRSTÅR att företag ibland behöver ta in folk tillfälligt för att klara arbetstoppar. Men det måste finnas tydliga gränser för både bemanning och visstidsanställningar. Det får absolut inte sättas i system så att människor utnyttjas. Trygga jobb är en rättighet för alla.

I TRYGGA JOBB ligger mycket mer. En bra och säker arbetsmiljö till exempel. Nollvisionen när det gäller dödsolyckor är självklar, men vi vill gå ännu längre och helst arbeta mot en nollvision ifråga om både olyckor och tillbud. Kanske är det omöjligt att nå ända fram, men det får inte hindra oss att sikta högt när det gäller vår egen trygghet och säkerhet på arbetsplatserna.

ATT ALLA ANSTÄLLDA FÅ vara med och bevaka arbetsmiljön tycker vi är självklart. Det ska vi göra genom våra egna skyddsombud och regionala skyddsombud. Alla farliga idéer om att ersätta skyddsombuden med konsulter ska slängas där de hör hemma: I papperskorgen.

EN ANNAN TRYGGHET är a-kassan som ger ett ekonomiskt skyddsnät när det oväntade händer och jobbet inte längre finns kvar. Eller när man packar hela hemmet och flyttar med sin fru, man eller partner som har fått nytt arbete på en helt annan ort. Då ska a-kassan ge tillräcklig ekonomisk ersättning för att klara omställningen. Den som förlorar jobbet ska alltid få möjlighet att komplettera sina kunskaper genom ny utbildning som gör att hen blir attraktiv på arbetsmarknaden igen.

FÖR OSS INDUSTRIARBETARE och för de svenska industriföretagen är det viktigt att Sverige styrs av människor som förstår industrins enorma betydelse för landet. Inkomsterna från industrin garanterar vår välfärd; vård, skola och omsorg.

TRYGGHETEN I VÄLFÄRDEN och tryggheten på jobbet finns det absolut inget utrymme att kompromissa med.

Roger Karlsson och Emma Nordin

Emma Nordin,
försäkrings-
informatör
på Bilfinger
i Stenungsund.

Roger Karlsson,
huvudskydds-
ombud på
Husqvarna
i Brastad och
regionalt
skyddsombud.

... det är inget vi kompromissar med.

Bostadsbygg många **nya**

– **D**et råder ingen tvekan om saken. För industriarbetarna har det enorm betydelse vilket parti som har regeringsmakten, slår Sonny Persson fast.

Kjell Olsson arbetar på Peabägda Lättklinker i Stenungsund, där är han IF Metalls klubbordförande.

Kjell berättar om en rekordsnabb tillväxt: – 2016, var vi cirka 50 personer i produktionen. Nu är vi 105–110 inklusive bemanning.

Tittade inte åt industrin

Mellan 2006 och 2014 styrdes Sverige av borgerliga regeringar som knappt tittade åt svensk industri. Länder som exempelvis Tyskland gick in och räddade industrijobb medan fler än 70 000 svenska industriarbetare blev arbetslösa, samtidigt som a-kassans ersättningsnivåer sänktes.

Under Fredrik Reinfeldts åtta år som statsminister växte dessutom efterfrågan på bostäder. Alliansen gjorde inget utan ”marknaden” skulle lösa bostadsbristen.

Så blev det inte.

Från att Alliansen tillträdde till ett halvår innan den avgick, minskade byggandet med 74 procent. I början av 2014 saknade nästan 300 000 unga ett eget hem, enligt Hyresgästföreningen.

Stimulerar byggandet

– Stefan Löfvens regering gör precis tvärtom, säger Sonny Persson. Den satsar hårt på att stimulera bostadsbyggandet och

Uppåt, uppåt, uppåt. En industribransch med starka traditioner i Bohuslän-Dal blomstrar igen tack vare regeringens tunga satsning på bostadsbyggandet.

– Byggnadsämnesindustrin i vår region har tagit ett stort kliv framåt och det ger många nya jobb, konstaterar Sonny Persson som är erfaren S-politiker i Uddevalla och tidigare ombudsman i IF Metall Bohuslän-Dal.

byggandet har gett jobb i Bohuslän-Dal

resultaten syns överallt idag. Förra året fick Sverige nästan 52 000 nya bostäder. Så mycket har det inte byggts på 25 år.

Dubblad personalstyrka

Med snabbt ökat bostadsbyggande följer positiva effekter på företag som producerar betong, som tar fram prefabricerade byggestommar och väggar, som tillverkar marksten och mycket, mycket annat. Här är några exempel på effekterna:

På Benders och Kynningsrud i Uddevalla har personalstyrkorna ökat snabbt och markant.

Bohus Betong i Dingle har gjort mer än en fördubbling.

Betongprodukter i Högsäter har nästan femdubblat styrkan från 3 till 14.

Rekordtillväxt på Lättklinker

På Peabägda Lättklinker i Stenungsund är prefabricerade byggelement till flerbostadshus den största produktgruppen. IF Metalls klubbordförande Kjell Olsson berättar om en rekordsnabb tillväxt.

– Företaget byggde ut 2016 så att anläggningen blev 50 procent större och dessutom mer modern.

– Då var vi cirka 50 personer i produk-

tionen. Nu är vi 105–110 inklusive bemaning. Dessutom köper vi tjänster i form av exempelvis transporter. Totalt får uppemot 190 personer sin utkomst från Lättklinker i Stenungsund.

Värdefull förädlingskedja

Sonny Persson ser hur moderna versioner av den traditionella bohuslänska stenindustrin växer sig starka. Råvaran kommer delvis från regionen och den förädlas i hög utsträckning till färdiga produkter här.

– Sådana förädlingskedjor är mycket betydelsefulla för den svenska ekonomin.

Politik med helhetssyn

– Det finns en helhetssyn i politiken som Stefan Löfvens regering för. Den ser effekterna av att staten stimulerar bostadsbyggandet. Det ger bostäder, stärker byggindustrin, skapar nya jobb och stärker hela den svenska ekonomin.

– För vår region betyder den här utvecklingen att byggnadsämnesindustrin expanderar och satsar.

Nytänkande i form av produktutveckling och nya sortiment är naturliga delar av Benders och Kynningsruds utveckling. Thomas

– Att IF Metalls medlemmar tillhör vinnarna beror till mycket stor del på att regeringen är aktiv, satsar målmedvetet på framtiden och sätter fart på utvecklingen, säger Sonny Persson, S-politiker.

Betong AB öppnade i slutet av förra året en terminal för import av bindemedel i Uddevalla hamn. Målet är att kunna möta den snabbt växande marknaden i Göteborg när bygget av Västlänken tar fart.

Nationellt kompetenscentrum

I den här utvecklingen ser Sonny Persson att Bohuslän-Dal kan vara på väg att bli ett starkt nationellt kompetenscentrum för byggnadsämnesindustrin.

Här finns ledande företag med produktutveckling och stort kunnande. Här finns råvara. Här finns bra infrastruktur med bland annat goda möjligheter till utskepning med fartyg.

En sådan utveckling kan göra regionen intressant för ännu fler företag som vill ta plats där kunnandet finns och utvecklas. Självklart skulle det leda till ännu fler industrijobb framöver.

Enorm skillnad

– Att våra medlemmar tillhör vinnarna beror alltså till mycket stor del på att regeringen är aktiv, satsar målmedvetet på framtiden och sätter fart på utvecklingen.

– Skillnaden mellan dåvarande och nuvarande regering är enorm.

” Det är oerhört viktigt för våra jobb och för hela företaget, att det finns politiker som förstår Preems frågor och som har starkt intresse av att driva dem. ”

Cristian Mattsson, klubbordförande
IF Metall på Preemraff i Lysekil.

Viktigt för Preemraff att politik

De hänger ihop. Nästan som ett par. Samhället och Preemraff i Lysekil.

I de näraliggande planerna för raffinaderiet finns investeringar i en ny anläggning på området för två miljarder US-dollar. Preem behöver i runda tal göra 500 anställningar fram till 2022 och 300 av de jobben är nya.

– Det är en mycket stor expansion, förklarar Cristian Mattsson. Den kommer att få konsekvenser för samhället och det gäller att politikerna som fattar besluten på lokala nivåer kan se hela bilden.

Mycket stor personalökning

Utöver att vara IF Metalls klubbordförande är Cristian sedan många år personalrepresentant i bolagets styrelse. Det gör honom välinformerad om vad som gäller nu och vad som kommer att hända.

– I nuläget har vi cirka 600 direktanställda här på raffet och av dem arbetar 400 under IF Metalls avtal. Till det kommer 200 entreprenörer och konsulter.

Oavsett hur man jämför siffrorna blir ett nettotillskott av 300 personer mycket stort. Det handlar naturligtvis inte bara om att de som börjar jobba på Preemraff ska ha var sitt omklädningsrum ...

Rekryteringar får konsekvenser

Sannolikt kommer en stor del av de nya anställda att rekryteras på längre avstånd än bara kommunen.

Det betyder många medflyttande män, fruar, partner och barn. De medflyttande ska ha jobb, barnen ska gå i förskolor och skolor, vuxna behöver kompetensutveckling på många olika nivåer, det behövs mer plats på fritidsanläggningar, kulturen får fler besökare...

Det behövs på det hela taget utbyggd service och, inte minst, fler bostäder.

– Hela Lysekils kommun med omnejd påverkas av investeringen, inte bara under den intensiva byggtiden utan framför allt på lång sikt. Utvecklingen visar tydligt hur beroende samhället och Preem är av varandra, säger Cristian.

– Expansionen kan bara bli möjlig genom nära samverkan, djup förståelse och ömsesidigt ansvar.

Första oljekrisen

Det har funkat förr. Cristian Mattsson hävdar att samverkan har funnits hela vägen från att raffinaderiet bara var en idé. Det nödvändiga med att ha raffinaderikapacitet inom landets gränser stod alldeles klart 1974 när raffet invigdes. Då hade den första oljekrisen slagit till. Sveriges sårbarhet och oljeberoende blev uppenbara. De kunde hanteras genom att beredskapslagra olja och svensk bränsleproduktion.

Miljöstyrd utveckling

På ungefär samma sätt har samspelet mellan företaget och politiken fungerat genom åren. Preem har befäst sin ledande position i den miljöstyrda utvecklingen. De förnybara andelarna i bränslen ökar hela tiden. Preem går i täten.

Trots att drivmedelskonsumtionen kommer att minska med uppskattningsvis 40 procent mellan 2015 och 2030, ser Preem positivt på framtiden.

– Politiska beslut visar vägen. Den miljöstyrda utvecklingen kan bidra till Preems

Preems Investeringar är omfattande och mycket långsiktiga. Företagets ägare behöver vara säkra på att politiken på lokal, regional och nationell nivå håller sitt ord, säger Cristian Mattsson, klubbordförande IF Metall på Preemraff i Lysekil.

erna ser hela bilden

lönsamhet i Sverige, konstaterar Cristian Mattsson.

Bränsle från svenska skogar

Produkter från svenska skogar tar stegvis över den importerade oljans roll som råvara till bränslen. Preems prognoser talar om en tiodubbling fram till 2030.

När ett helt nytt system för råvaru-försörjning inom landet byggs upp, kommer antalet mindre leverantörer att öka markant. Det kommer att ge många nya jobb.

Långsiktiga investeringar

– Investeringarna som Preem gör är tunga och mycket långsiktiga. Företagets ägare behöver vara säkra på att politiken på lokal, regional och nationell nivå håller sitt ord. Förtroenden byggs upp under lång tid och det kräver att politiken är långsiktig.

Regering som förstår industrin

– Alla val i Sverige är viktiga. För oss på Preem är det angeläget att Sverige får en stark regering efter den 9 september. Vi vill se en regering som förstår industrins villkor och betydelse och som skapar goda förutsättningar för att svensk industri ska gå bra.

– Då kommer industrin att kunna ge goda effekter tillbaka till samhället – inte minst här i Lysekil och hela den omkringliggande regionen.

”

Vi vill se en regering som förstår industrins villkor och betydelse och som skapar goda förutsättningar för att svensk industri ska gå bra. ”

Cristian Mattsson

Lena Lund och Ulrika Evergård är tjejer som valde helt nya vägar i yrkeslivet när de utbildade sig och gick till teknikjobb. De tillför saker på jobbet som killarna inte har.

Både Lena och Ulrika hade handel som utgångspunkt, men genom vuxna karriärbyten fick de teknikjobb i Stenungsund.

– Det är bra att kunna byta karriär och det är tydligt att kvinnor behövs i industrin, säger de.

veckors introduktion med matte, fysik och kemi.

Labbingenjören blev processtekniker

Lena pluggade handel och kontor på gymnasiet, men hittade aldrig rätt. Efter ett sommarjobb blev hon laboratorieingenjör på Borealis i sex år, men hon trivdes inte. En annons om en kvalificerad yrkesutbildning till processtekniker ändrade hennes väg.

– Det var 2007 och jag var 32 år.

Studerade i två år

Lena och Ulrika satsade på två års studier med blandad teori och praktik och tydliga inriktningar mot ett specifikt yrke.

– När jag valde till gymnasiet visste jag inte vad jag ville bli, säger Lena. Det är lättare att hitta rätt när man är vuxen.

Ulrika som jobbade många år inom handeln upplever att hon nu är i en helt ny värld. Hon fångar in nya saker varje dag.

– Jag har haft det här jobbet i tre år och nu har jag lärt mig grunderna.

IF Metall driver på

Både Lena och Ulrika är fackligt aktiva i klubbstyrelserna på sina arbetsplatser. De ser IF Metall som en stark pådrivare inom politiken.

– Det behövs politik som gör det möjligt att lära hela livet och att kunna göra karriärbyten som vi har gjort. Dessutom vill vi lyfta jämställdhetsfrågan.

– Det krävs aktiva insatser för att få fler kvinnor till industrin. Där kan politiken bidra.

Vuxna karriärbyten tog Lena och Ulrika till industrin

Till vardags hittar man Lena Lund ute i processanläggningen på Inovyn. Ulrika Evergård finns i motsvarande anläggning hos Perstorp Oxo. Lena är processtekniker. Ulrika är drifttekniker. Olika benämning, men jobben är ganska lika.

De arbetar ute i anläggningarna, dygnet runt och året runt. Traditionellt är det männens värld.

Tjejer är mer noggranna

– Tjejer tillför saker på jobbet som killarna inte har, säger de.

– Vi är mer noggranna och eftertänksamma. Vi kontrollerar och frågar hellre än att göra fel.

– Det kan gå lite långsammare ibland, men det blir rätt.

Krokig väg till industrin

Ulrikas väg till industrin blev krokig. Hon hade flera jobb i handeln och karriärbytet kom när hon var 45.

– Jobbet försvann i en konkurs och jag tvingades hitta något annat, berättar hon. Jag sökte en YH-utbildning till drifttekniker, men trodde inte jag skulle komma in eftersom min nivå i matte, fysik och kemi var för låg.

Ulrika blev ändå kallad till intervju och antagen.

Före utbildningsstart fick hon sex

– Jag har förstått att det är lära hela tiden som gäller och det har jag gjort hela min tid i Sverige, säger Erkan Cano (t.h.) som kom till Sverige som 14-åring från ett oroligt Kosovo. Här bredvid Urban Henriksson som är ordförande i IF Metallklubben på IAC där Erkan har sin anställning.

Utbildning gjorde både Erkan och IAC till vinnare

Företagsanpassad utbildning är bra för både dem som söker jobb och företagen. Det är Erkan Cano ett tydligt bevis för.

14 år gammal kom han från ett oroligt Kosovo till Sverige med mamma och pappa. Via boenden i Hagfors och Säffle flyttade familjen till Trollhättan. Första prioritet för Erkan blev språket. Efter 4-5 månaders studier kunde han tillräckligt mycket för att klara sig.

– När jag var 16 år började jag fordonsprogrammet på gymnasiet, berättar han. Det första året var tufft för samtidigt läste jag in en del av grundskolan.

Valet av fordonsprogrammet blev inte bra eftersom Saab Automobile gick i konkurs.

Från CNC till underhåll

Erkan satsade på andra yrkesstudier och valde CNC-operatör. När den ettåriga utbildningen var avslutad fanns inga jobb inom det området heller.

– Då berättade Arbetsförmedlingen för mig att IAC i Färgelanda sökte folk till service och underhåll.

Detta blev tredje gången som Erkan satsade på en ny yrkesutbildning, men nu var den direkt knuten till behoven på ett

specifikt företag. Målet var att han skulle få kompetens som ledde till jobb.

Lära hela tiden

Efter tre månaders praktik och sex månader med teori blev han i mars 2014 fast anställd på IAC. Idag är han en verktygsmakare. Han har steg för steg byggt på sin kompetens i företaget.

– Jag har förstått att det är lära hela tiden som gäller och det har jag gjort all min tid i Sverige. Det var otur att de första två utbildningarna inte gav jobb, men nu har jag fått arbetslivserfarenhet.

Båda parter blir vinnare

Urban Henriksson som är ordförande i IF Metallklubben på företaget anser att systemet med utbildning på företaget fungerar bra.

– Företaget får den kompetens som behövs och Erkan har fått arbete och möjligheter att hela tiden utvecklas i yrkeslivet.

– Den här modellen av vuxenutbildning gör båda parter till vinnare och den är absolut värd att bygga vidare på.

Fel att lägga ner forskning om arbetslivet

Långsint? Jag?

Nej, inte normalt sett. Men jag förlåter aldrig de borgerliga partierna för att de lade ner Arbetslivsinstitutet. Det var bland det första de gjorde när de fick makten 2006. All samlad forskning om svenskt arbetsliv gick upp i rök.

Arbetslivet var inte viktigt för de partierna. Forskning om arbets-skador och arbetssjukdomar var ointressant.

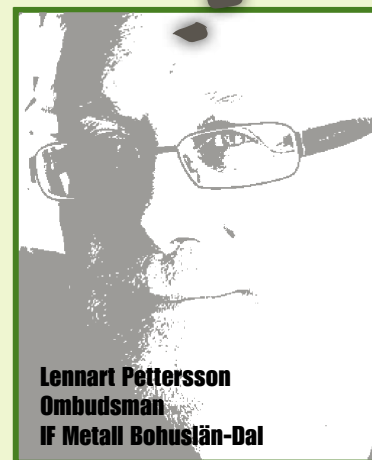
I spåren följde brutal neddragning av antalet arbetsmiljöinspektörer. Facklig kamp för nolltolerans mot dödsolyckor förlorade stöd från politiken.

Samma partier flaggade för inte så länge sedan för att ersätta skyddsombuden med konsulter.

Jag är väldigt orolig för tryggheten och säkerheten på jobbet om de skulle få makten igen. En del av skadorna som de gjorde är reparerade av Stefan Löfvens regering, men mycket återstår att göra. Valet 9 september blir avgörande.

Lennart Pettersson

I huvudet på en ombudsman

Lennart Pettersson
Ombudsman
IF Metall Bohuslän-Dal

*Vi börjar med
potatisen*

PATATAS BRAVAS

4 portioner

6-8 potatisar, tärnade i 3-4 cm stora bitar
olivolja+smör

1 tsk paprikapulver

1 röd chilipeppar, urkärnad och strimlad
salt och svartpeppar

HETTA UPP en stekpanna med smör och olivolja och stek potatisen hårt i 3-5 minuter. Viktigt att potatisen får en krispig yta. Pudra med paprikapulver och blanda i chili. Efter någon minut lägger du allt i en ugnsfast smörad form. Hit kan du förbereda. Ställ in i ugnen ca 25-30 minuter 200 grader. Servera med salsa brava att dipa i eller ringla över.

SALSA BRAVA

3 msk olivolja

2 msk riven gul lök

2 rivna vitlöksklyftor

Salt och svartpeppar

1 1/2 msk paprikapulver, gärna rökt.

1/4 tsk tabascosås

1/4 tsk stött torkad timjan

1 1/2 dl ketchup

1 1/2 majonäs

HETTA UPP olivoljan och stek löken och vitlök på svag värme en stund. Stäng av värmen. Vänd i paprikapulver tillsammans med tabasco och timjan. Rör ihop. Lägg i en skål och tillsätt ketchup och majonäs. Krydda med salt och peppar efter smak.

KRYDDSTARKA KYCKLINGVINGAR

1,5 kg kycklingvingar

Salt och svartpeppar

2 msk rapsolja

Glace:

4 msk smör

3 klyftor vitlök, rivna

1 bit ingefära ca 3 cm, riven

4 msk honung

6 msk srirachasås (asiatiska avdelningen)

1 msk ljus soya

Saften av en lime

Sätt ugnen på 200 grader.

Hej alla matglada!

Här kommer lite tips på mat under valvakan. Det blir Tapas, eller smårätter som man också kan kalla det.

Alla rätterna är goda varma, ljumna och kalla. Gör alla eller några. Komplettera med goda oliver och spansk serranoskinka eller salami.

VÄND RUNT VINGARNA med olja, salt och peppar i en skål. Sprid ut på en plåt med bakplåtspapper och kör i ugnen ca 35 minuter. Medan kycklingen är i ugnen förbered glacen. I en stekpanna med hög kant, smält smör på medelvärme. Lägg i vitlök och ingefära och stek 1-2 minuter. Lägg i resten av ingredienserna och koka upp. Koka 2 minuter och tag bort från värmen. När vingarna är stekta, vänd ned de i glacen så att de blir täckta. Hit kan man förbereda. Lägg tillbaka vingarna på plåten och kör cirka 15 minuter i ugnen.

AUBERGINE-CANNELLONI

2 auberginer cirka 600 gram

2 tomater

Cirka 200 gr ost med smak, till exempel herrygård eller fetaost

MINA BÄSTA SMÅRÄTTER TILL VALVAKAN

Elisabeth Jannesson

Olivolja

Salt och svartpeppar

1 vitlöksklyfta

2 msk olivolja

Eventuellt parmesanost

SKÄR AUBERGINERNA i ca 5 mm skivor på längden. Hacka tomaterna. Hyvla osten. Sätt ugnen på 200 grader. Hetta upp lite fett i en stekpanna och stek aubergine-skivorna mjuka i omgångar. Salta och peppra lite på varje skiva och lägg på en ostskiva (eller fetaostbit) och lite tomat-hack. Rulla ihop och lägg med skarven nedåt på ett ugnsfast fat. Hit kan man förbereda. Kör 20 minuter i ugnen. Pressa ned vitlöken i oljan och droppa över innan servering. Strö ev. på lite parmesanost.

PADRONES

Padrones är små gröna milda paprikor. De brukar finnas överallt numera.

En låda padrones

Olivolja

Flingsalt och svartpeppar

HETTA UPP ett par msk olivolja och stek padrones på medelhög värme tills de börjar få lite färg. Krydda med salt och peppar. Häll upp på ett fat. Klart!

**KORSORD
för IF Metalls
medlemmar**

ÖVER- NATUR- LIGA TYPER	BRUKAR DELAS AV MÅNGA	VILL JU IN- STÄLL- SAM	BOSKAP	LJUD SOM INNEBÄR FAROR	KRIT- KONST	FICK EN SKIN- ANDE YTA	K för IF medlemm
TOFFEN					REN OCH ÄKTA		
T GÖRS A I HÄRET		KAN HAMNA I MADRASS		NORTH DAKOTA, NEODYM			
					VETE- PRODUKT		
					HAR SIN TID KÄNNS SVAL		
ÄR DEN SOM HAR KARISMA	ÄR OFTAST EJ RAIDOFF			GÖR DE PÅ BLÅ HARFA KVAL ELLER			

DALAORT MED SIMNING	VÄRMER SKULDROR		VERKAR SÄR- ANDE	WINTRIG	SOMMAR- STÄLLE FÖR BARN	↓
→						
ANSER SIG FRI- GJORD		↓ RINNER FRÅN ALP- ERNA			ÄR EN DEL MARK- PROBLEM	
→						
ÖKAR KONTAKT MELLAN FOLK	MÅ MAN SIG I FÖRVÄG		JAG			
			OBE- ARBETAT			
KAN SKULPTÖR HA GJORT	→					LYFTAN- ORDNING
→						
ÄR FÖR FLERA SJUKA				FÖR- SVARAS VILDSINT KARL		
→						
TYCKER ALLA LÖNEN ÄR?		→ HÖRS I TASSE- MARKER			→ NYTTJAR ETSARE	
VÄJLA SINA ORD SÅDAN FRÅTER						
→						

	FULLA								
→	MÅLAD PÅ SITT SATT		SÄDAN ALTAR EN DEL						
	SMILA		FLÖRTIG						
							OM- FATTAR MÅNGA EROR		
→	NYTTJÄR TIMMER- MAN		FUL VANA DEN SKA GE EN ORIENT- ERING						
	RÖTSÄK					KÖR SOM LÄTER FINST			
TÄLLA I ÅR	→ SÄGS I GAMLA REG- ISTERN								
→									
→						ÄR VISSA GAMLA	HAR SINA STEG		
									HAR DET OFTA PÅ MÄTNIN- STRUMEN
		HAR JÄGARE I BLICK- FALDET	↓	SLÅ HADE LITE ATT TA PÅ SIG					
	VED AV MINDRRE OMFANG								
	KAN ILSKEN GÅ TILL GRUND								
	GÅNO								

[illegible]

Namn _____

Adress _____

Postadress _____

PRISER: 1:a pris, 4 biobiljetter. 2:a pris, 2 biobiljetter och 3:e pris, 1 trisslott.

Skicka in ditt svar senast den **8 januari 2019**

till IF Metall Bohuslän-Dal, Kanslibacken 9,
451 34 UDDEVALLA. Varken **avdelningsstyrelsen**
eller **anställda** får delta i korsordstävlingen.

Var står partierna? Politiska huvudfrågor

Tabellen visar var de största partierna står i några av de frågor i valet som är viktiga för oss industriarbetare.

Mer om IF Metalls krav på partierna i valet finns på ifmetall.se.

Vill ha skatteavdrag för medlemsavgiften i facket	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja
Är emot vinstjakt i välfärden	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja
Vill lagstifta om försvagade turordningsregler i LAS	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Vill försvaga a-kassan vilket riskerar att sänka lägstalönerna	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej
Vill lagstifta om låga löner	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Vill utförsäkra sjuka genom en bortre tidsgräns i sjukförsäkringen	Ja	Ja	Ja	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Har en industriarbetare som partiledare	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej	Ja

VEM FÅR RÖSTA?

Alla som får rösta i valet får ett **röstkort** hemskickat med posten.

Huvudregeln ifråga om rösträtt är att du ska ha fyllt 18 år senast på valdagen.

Rösträtt i riksdagsvalet har svenska medborgare som är eller har varit folkbokförda i Sverige.

Rösträtt i valet till region- och kommunfullmäktige har svenska medborgare, EU-medborgare och medborgare i Island och Norge som är folkbokförda i regionen/kommunen. Detta gäller även medborgare i andra länder som har varit folkbokförda i regionen/kommunen i tre år i följd före valdagen.

Särskilda regler gäller för utlands-svenskar och för EU-medborgare som bor i Sverige men som inte är folkbokförda här (se www.val.se)

NÄR KAN MAN RÖSTA?

Rösta i vallokal på valdagen i ditt valdistrikt som är kopplat till den adress där du är folkbokförd.

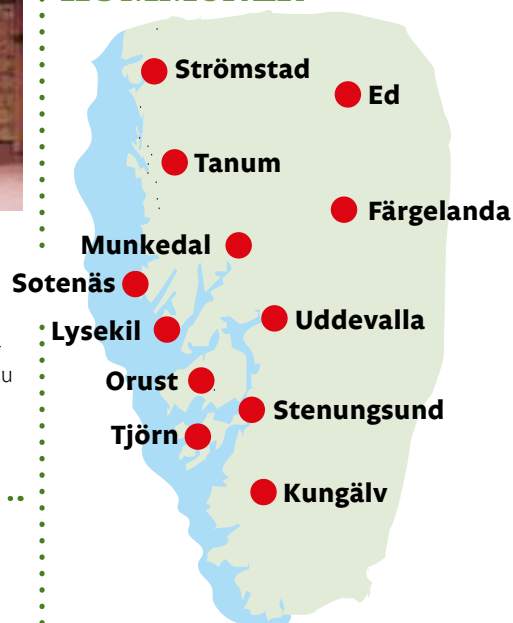
Rösta i förtid i röstningslokaler från och med **18 dagar före valdagen**.

HUR RÄKNAS RÖSTERNA?

Alla röster räknas två gånger. Vem som helst får komma och se hur räkningen går till.

Vanligtvis kan ett preliminärt valresultat för riksdagsvalet lämnas mellan kl 22 och 23 på valdagen.

VÅRA MEDLEMMAR RÖSTAR I TOLV KOMMUNER

IF Metall Bohuslän-Dal har medlemmar på arbetsplatser i dessa 12 kommuner. Totalt rör det sig om **cirka 5 500 aktiva** (yrkesverksamma och arbetslösa) och **ungefär 1 500 pensionärer**.

